

Egy másik községben, a fő jövedelmi ág az állattenyésztés és a gyümölcs-termelés — mert két szomszédos községben világhírű fürdők vannak (gyümölcsből az elmúlt nyáron 12.000 P-t vettek be a falusiak) —, az igazgatótanító nagy gyümölcstermelő és elsorangú almazakértő; külön kérte, hogy ezt ő adhassa elő, a közismereti tárgyakon kívül. A hallgatóság zöme egykori tanítványa volt az igazgatótanítónak; szívesen hallgatták legújabb gyümölcstermelési vívmányokat felölölő gyümölcészeti előadásait, főleg a fajtaismeretet és a legmodernebb védekezési eljárásokat, melyekről bizony nem sokat hallottak eddig. A tanfolyamon előadott gyümölcészeti előadásoknak az volt az eredménye, hogy a hallgatóság a tanfolyam utolsó napjaiban 500 db. nemes alma- és körtefacsemetét hozott egy állami kerteszből, tehát a legmegbízhatóbb helyről és egy 4 kilométeres fűtca szegélyezésére hársfacsemetéket, melyeknek virágait majd, mint gyógynövényt, igen jól tudják értékesíteni.

Egy másik tanfolyamon az esperes-plébános úr, akinek Badacsonyan nagy szőleje van, a tanfolyamon a szőlőművelést és termelést, a borgazdaságot adta elő, ennek hatására a gazdaközönség is áttért bizonyos újításokra és okszerűbb kezelésre, mert gyakorlatban látták, mit tesz az okszerű szőlőművelés.

Az ezüstkalászos papok és tanítók így a mezőgazdaság révén is közelebb férkőzhetnek a hívekhez, a gazdaközönség bizalommal fordul majd hozzájuk gazdasági vonatkozású dolgokban is. Már ez is óriási eredmény az ország közelletása érdekében. De a pap, a tanító az egy tanfolyamon kapott rendkívül sok ismeretből (160 órát kell lehallgatni két hónap alatt) nagyon könnyen talál a gazdáknak tetsző és hasznos előadási anyagot is, főleg gyakorlatit, amit nemcsak iskolája felsőbb osztályaiban érvényesíthet majd haszonnal, hanem bármikor közönséget kap a népművelési előadásokra is, mert gazdasági vonatkozású dolgokat mindig szívesen hallgatnak. Én, az asszonyok kérésére, minden egyes tanfolyamomon tartottam baromfitenyésztési előadásokat, mert az asszonyok férjeiktől hallották, mi mindent adnak elő a tanfolyamon, így hát ők is kértek előadást. Mi érdekl legjobban a nőket? A baromfitenyésztés és tejtermelés, mert ennek jövedelme az övék. Hát bizony eljöttek 200—300-an és türelmesen megültek 2—3 órát is, sőt külön esti előadásokat kértek, hogy ne zavarja őket az etetési idő.

A tanfolyam egyik célja a gazdák tömörítése. Ezért alakulnak meg utána kötelezően a gazdakörök, ahol az ezüstkalászos képzés folytán a papok, tanítók megint vezető szerephez, irányításhoz jutnak és így megint egész észrevétlenül befolyhatnak az emberek, a falvak vezetésébe és terjeszthetik a kultúrát és kimélyíthetik az iskolán kívüli népművelést. A gazdakörök kultúrházakban, vagy köri helyiségekben tartják összejöveteleiket; így nem kell idősebb embereket iskolapadba kényszeríteni. Az iskolába, fiatalabb emberek közé, akárhányszor restell elmenni, fél, hogy kinevetik, de kultúrházba, körhelyiségbe szívesen megy.

Én, aki hat tanfolyam egyéb tapasztalatait is látom, s látom a háborús világ dacára a virágzó gazdasági életet, nyugodtan állíthatom, hogy a papság, tanítóság ezüstkalászos képzettségé nagyon elősegíti az iskolán kívüli népművelés ügyét is.

Dr. K—ő

Bars-Hont vármegeye példája

Az önképzés legfontosabb eszköze a könyv. Nagy néptömegeink anyagi helyzete nem teszi lehetővé, hogy mindenki megvegye a szükséges könyveket, másfelől pedig kellő kritika híján nem is mindig megfelelő könyvek jutnának az olvasók kezébe. Itt mutatkozik a népkönyvtárak óriási jelentősége. A népkönyvtárakba csak kellőleg megbírált és alkalmasnak talált könyvek kerülnek, a tömegek pedig teljesen ingyen jutnak megfelelő szellemi táplálékhoz, az önképzésükhöz szükséges eszközökhöz.

A közoktatásügyi kormányzat már régen felismerte a népkönyvtárak nagy jelentőségét s 1927-ben 1500 népkönyvtárat állított fel nagy anyagi áldozattal. A népkönyvtárak számát azóta is állandóan gyarapítja, s most már úgyszólván minden községben van népkönyvtár. A VKM. népkönyvtárak száma: 7000. A Vallás- és közoktatásügyi minisztérium nagy anyagi áldozatokat hoz, állandóan vásárol megfelelő könyveket s ezeket évenként egy vagy két alkalommal a törvényhatósági iskolán kívüli népműve-

lési bizottságok útján minden egyes népkönyvtárhoz eljuttatja.

A könyvtárak könyvállománya azonban — a nagy anyagi áldozatok ellenére is — csak lassan emelkedik. A nemzeti közösség összefogására van itt elsősorban szükség. Erre az összefogásra Bars-Hont vármegye követésre érdemes példát mutat. A vármegye alispánja rendeletet bocsátott ki, meghagyva, hogy a vármegye minden községe lélekszámonként 10 fillért, tehát 100 lelkenként 10 pengőt állítson be a költségvetésébe népkönyvtári célokra. Ez a 10 fillér egészen jelentéktelen összegnek tűnik fel, de számoljunk csak egy kicsit. Vegyük például Pest Pilis-Solt-Kiskún vármegyét. Lakosainak száma 1,366.000. Ezt szorozzuk meg 10 fillérrel s az eredmény 136 600 P. Magyarország összslakossága 14 és ½ millió. Minden ember után számítsuk fel a 10 fillért s ime ez 1,450.000 pengőt eredményez. Központi, nagytömegű könyvbeszerzés esetén 2—3—4 pengőért már egészen értékes könyveket lehet vásárolni. Ezt a 2—3—4 pengőt véve alapul, a 10 fillérekből évenként 350.000—700.000 db kitűnő könyvet lehetne beszerezni a népkönyvtárak részére.

Különös jelentősége lenne ennek a nemrégiben felszabadult területek lakossága szempontjából. Elszakított testvéreink a húszéves elnyomatás alatt a magyar történelemtől hamis képet nyertek, legjobb nemzeti íróinkat és költőinket nem ismerhették meg. Az ottani népkönyvtárak számára fokozott mértékben szerezhetnék be történelmi és szépirodalmi munkákat s így néhány év fokozott munkautemével ezen a téren is pótolhatnánk a hiányokat.

A nagyszabású könyvbeszerzési mozgalom talán még a magyar költők és írók jövedelmét is fokozhatná, ez pedig feltétlenül előnyös lenne az egyetemes magyar irodalom fejlődése szempontjából. Ma még mindig nem elég sokan olvasnak és még kevesebben vásárolnak könyveket. Egész szellemi életünk vérkeringésének ütemét meggyorsítaná, ha minden évben meg tudnánk vásárolni a fentiekben kiszámított 350.000—700.000 kötet könyvet a népkönyvtárak részére.

Örömmel üdvözljük ebből az alkalomból Bars-Hont vármegye nemes kezdeményezését. Öröm tölt el, hogy ennyire megértették a mai sorsdöntő idők szavát és példájukkal hirdetik, hogy míg egyik kezünkben kardot tartunk, másikban könyvvel szolgáljuk jövőnket.

Tarlós István

Daloljunk együtt!

A „Nyilvános énekórák“ mozgalmaról.

„Akik e dalokat nem ismerik, vagy nem akarják ismerni, önként kizárják magukat a nemzet nagy közösségéből.“ (Kodály.)

Ma szerte az országban halljuk a jelszót: ápoljuk néphagyományainkat! Városban, falun megindult a munka. Népviselet, népi játékok, népi mesék kerülnek bemutatásra. Tanárok, tanítók lelkes vállalkozása rendezi meg az előadásokat, az Iskolánkülvüli Népművelési Bizottság pedig, mint hivatalos szerv, dolgozik a magyar népi értékek feltárásán, tudatosá tételén. A siker mindenütt jelentkezik, a falusi gazdakörökben éppúgy, mint a városi középosztály társadalmában. Szükség van erre, ma jobban, mint valaha. Kell, hogy a város és falu ismerje, szeresse, becsülje népi kincsünket. Áll ez a zenére is. Sajnos, az elmúlt évtizedek alatt annyi idegen elem furakodott be „zene“ címén a fülünkbe, hogy főleg a városi társadalom egyebet sem hallott dzsesszen, cigányzenén és ú. n. „könnyű“ zenén kívül. Azonban már itt is jelentkezik a reakció. Látható jele ennek a most meginduló „Nyilvános Énekórák“ mozgalmanak nagy sikere. A gondolat nem új. Budapesten Bárdos Lajos, Győrött Halmos László valósította meg évekkkel ezelőtt. 1942-ben pedig Sopronban, ma már Kapuvárott, Csornán, Kolozsvárt, Kőszegen, Pécssett vannak „Nyilvános Énekórák“, mindenütt nagy és lelkes közönség részvételével.

Beszámolónk célja, hogy részletesen ismertessük, hogyan lehet a magyar népdalt elfogadtatni, megszerettetni olyan emberekkel is, akik eddig sohasem énekelték.

Adja Isten, hogy a példa minél több követőre találjon és a Daloló Városokból, Daloló Falvakból kialakuljon a népdalt éneklő Magyarország!

Sopronban a „Nyilvános Énekórák“ gondolatát Radó Ferenc tanító, karnagy dolgozta ki és a soproni énektanárokkal, az iskolák Éneklő Ifjúságával valósította meg. Hivatalos támogatást is kapott az Iskolánkülvüli Népművelési Bizottságtól és a soproni Magyar Szövetségtől. A 12 óra anyagában egy-egy magyar vidék jellegzetes dalai szerepelnek. Pl.: Csik-Udvarhely, Szeged és környéke, Tolna, Somogy stb. Minden óra három dallal ismertet meg és egy — a vidéktől független — kánonnal. Ez a módszer na-